

46068 - KABİR AZABINA GÖTÜREN AÇIKLAMALI SEBEPLER

Soru

Sahiplerinin kabirlerde azap görmelerine sebep olan günahlar nelerdir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

45325 nolu sorunun cevabında kabir azabına götüren bu sebepler zikredilmiştir. Burada kabir azabına götüren birtakım günahları, Kur'an ve sahih sünnetten delilleri ile birlikte zikredeceğiz.

Bu günahlardan bazıları şunlardır:

1.Allah Teâlâ'ya ortak koşmak (şirk) ve O'nu inkâr etmek (küfür).

Nitekim Allah Teâlâ Firavun âilesi hakkında şöyle buyurmuştur:

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ

سورة غافر الآية: 46

"Onlar (Firavun âilesi, kabirlerinde azap olunurlar ve hesap gününe kadar) sabah- akşam ateşe sunulurlar: Kıyâmetin kopacağı gün de (yaptıkları kötü amellerine karşılık olarak) Firavun âilesini en şiddetli azaba sokun!" (Ğâfir Sûresi: 46)

Allah Teâlâ yine bu konuda şöyle buyurmuştur:

.... وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمْرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا أَنفُسَهُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ

سورة الأنعام من الآية: ٩٣

“(Ey Muhammed!) O zâlimleri, ölümün korkunç dehşeti ile boğuşurken, (canlarını alacak olan) melekler de ellerini uzatmış bir halde onlara: ‘Haydi düştüğünüz şu durumdan kendinizi kurtarın! [1] Allah’a karşı gerçek olmayanı söylemenizden (iftira etmenizden) dolayı sizler, bugün en alçaltıcı azapla cezâlandırılacaksınız” derlerken onların halini bir görmüş olsaydın.” (En'âm Sûresi: 93)

Bunun sebebi ise, kâfir eceli geldiği zaman melekler kendisine onu azapla, işkencelerle, boynuna geçirilecek ateşten halkalar ve zincirlerle, azgın ateşle ve Allah Teâlâ'nın kendisine gazap etmesiyle müjdeliler. Ardından kâfirin ruhu bedenine yayılmaya başlar ve bedeninden çıkmamak için direnir. Bunun üzerine melekler, ruhu bedeninden çıkıncaya kadar ona vurmaya başlarlar ve ona şöyle derler:

... أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمْ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ

سورة الأنعام من الآية: ٩٣

“Haydi düştüğünüz şu durumdan kendinizi kurtarın! Allah’a karşı gerçek olmayanı söylemenizden (iftira etmenizden) dolayı sizler, bugün en alçaltıcı azapla cezâlandırılacaksınız derlerken onların halini bir görmüş olsaydın.” (En'âm Sûresi: 93)

Şirkin kabir azabının sebeplerinden birisi olduğuna delâlet eden delillerden birisi de Zeyd b. Sâbit'in -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadistir.

Zeyd b. Sâbit -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَائِطِ لِبْنِي النَّجَّارِ عَلَى بَعْلَةٍ لَهُ وَتَحْنُ مَعَهُ إِذْ حَادَتْ بِهِ فَكَادَتْ تُلْقِيهِ، وَإِذَا أَقْبَرُ سِتَّةَ أَوْ خَمْسَةَ أَوْ أَرْبَعَةَ، فَقَالَ: مَنْ يَعْرِفُ أَصْحَابَ هَذِهِ الْأَقْبَرِ؟ فَقَالَ رَجُلٌ: أَنَا، قَالَ: فَمَتَى مَاتَ هَؤُلَاءِ؟ قَالَ: مَاتُوا فِي الْإِشْرَاقِ. فَقَالَ: إِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ تُبْتَلَى فِي قُبُورِهَا، فَلَوْلَا أَنْ لَا تَدَافِنُوا لَدَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُسْمِعَكُمْ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ الَّذِي أَسْمَعُ مِنْهُ. ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ: تَعَوَّدُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ النَّارِ. قَالُوا: نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ النَّارِ. فَقَالَ: تَعَوَّدُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ. قَالُوا: نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ. قَالَ: تَعَوَّدُوا بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ. قَالُوا: نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ

رواه مسلم

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- kendisine âit bir katırın üzerinde Neccar oğullarına âit bahçeden geçerken ve bizler onunla birlikte iken katırı yoldan saptı, neredeyse Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i yere atıyordu.O sırada önümüzde bir de ne görelim altı veya beş veyahut da dört kabir vardı. Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-: Bu kabir sahiplerini kim tanıyor? diye sordu. Orada bulunanlardan birisi:Ben, tanıyorum, dedi.Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-: Bunlar ne zaman öldüler? diye sordu. Adam: Şirk zamanında öldüler, dedi. Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: Şüphesiz bu ümmet, kabirlerinde imtihan olunacaktır.Şayet (işittiğinizde) birbirinizi defnetmemenizden endişe etmeseydim, şahsen işittiğim kabir azabını size de işittirmesi için Allah'a duâ ederdim.Ardından yüzünü bize dönerek: Cehennem azabından Allah'a sığın, dedi.(Sahâbe): Cehennem azabından Allah'a sığınırız, dediler. Kabir azabından Allah'a sığın, dedi.(Sahâbe): Kabir azabından Allah'a sığınırız, dediler.Fitnelerin açık ve kapalı olanından Allah'a sığın, dedi. (Sahâbe): Fitnelerin açık ve kapalı olanından Allah'a sığınırız, dediler. Deccâl'in fitnesinden Allah'a sığın, buyurdu. (Sahâbe): Deccâl'in fitnesinden Allah'a sığınırız, dediler." (Müslim, hadis no: 2867)

Hadiste geçen:

مَاتُوا فِي الْإِشْرَاقِ

"Şirk zamanında öldüler." Sözü, şirkin, kabir azabının sebeplerinden birisi olduğuna delildir.

2. Nifâk (münâfıklık), kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Münâfıklar, insanlar içerisinde kabir azabına en lâyük kimselerdir. Nasıl olmasınlar ki! Onlar cehennemden en alt tabasında azap göreceklerdir.

Nitekim Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يَرُدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ

سورة التوبة الآية: 101

"Çevrenizdeki bedevîlerden ve Medine halkından öyle münâfıklar vardır ki onlar münâfıklıkta mahâret kazanmışlar (ve bu konuda azgınlaşmışlar)dır.(Ey Muhammed!) Sen onları(n işlerini) bilemezsin, ama biz pek iyi biliriz.Biz, onlara (dünyada öldürülmek ve rezil edilmekle, öldükten sonra da kabir azabı ile olmak üzere) iki defa azap edeceğiz. Sonra da (kıyâmet günü) müthiş bir azaba itileceklerdir." (Tevbe Sûresi: 101)

Katâde ve Rabî' b. Enes, Allah Teâlâ'nın:

سُنْعِدْبِهِمْ مَرَّتَيْنِ : "Biz, onlara iki defa azap edeceğiz"

"Birincisi dünyada, ikincisi ise kabir azabıdır." şeklinde tefsir etmişlerdir.

İki meleğin sorgusu ve kabir fitnesi hakkında rivâyet edilen hadisin birçok rivâyetinde münâfık veya şüpheli ismi açıkça belirtilmiştir.

Nitekim Enes b. Mâlik'in -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

الْعَبْدُ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتُوَلِّيَ وَذَهَبَ أَصْحَابُهُ حَتَّىٰ إِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرَعَ نِعَالِهِمْ، أَنَاهُ مَلَكَانِ فَأَقْعَدَاهُ فَيَقُولَانِ لَهُ: مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَيَقُولُ: أَشْهَدُ أَنَّهُ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ. فَيَقَالُ: انظُرْ إِلَىٰ مَقْعَدِكَ مِنَ النَّارِ! أَبَدَاكَ اللَّهُ بِهِ مَقْعَدًا مِنَ الْجَنَّةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَيَرَاهُمَا جَمِيعًا، وَأَمَّا الْكَافِرُ أَوْ الْمُنَافِقُ فَيَقُولُ: لَا أَدْرِي كُنْتُ أَقُولُ مَا يَقُولُ النَّاسُ. فَيَقَالُ: لَا دَرَيْتَ وَلَا تَلَيْتَ. ثُمَّ يُضْرَبُ بِمِطْرَقَةٍ مِنْ حَدِيدٍ ضَرْبَةً بَيْنَ أُذُنَيْهِ فَيَصِيحُ صِيحَةً يَسْمَعُهَا مَنْ يَلِيهِ إِلَّا التَّقْلِينَ

رواه البخاري

"Kul, kabrine konduğu ve arkadaşları geri dönüp gittiklerinde onların ayakkabılarının seslerini işitir. İki melek kendisine gelip onu oturtarak: Şu adam Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- hakkında ne derdin? diye sorarlar. Mü'min: Onun, Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şehâdet ederim, diye cevap verir.Bunun üzerine ona: Cehennemdeki yerine bak! Allah, onun yerine sana cennetten bir yer verdi, denilir. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki: O (cennet ve cehennemdeki) iki makamını birlikte görür. Kâfir veya münâfık ise şöyle cevap verir: Bilmiyorum. Ben, insanların dedikleri gibi diyordum. Bunun üzerine ona şöyle denilir: Ne hak ve doğru olanı bildin, ne de Kur'an'ı okudun. Sonra iki kulağının arasına demir bir balyozla öyle vurulur ki haykırp

feryat koparır. Öyle ki insanlar ve cinler dışında, onlara yakın olan hayvanlar ve melekler bu feryadı işitir." (Buhârî, hadis no: 1273)

Esmâ binti Ebî Bekr'in -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste ise, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

مَا مِنْ شَيْءٍ لَمْ أَكُنْ رَأَيْتُهُ إِلَّا قَدْ رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي هَذَا حَتَّى الْجَنَّةَ وَالنَّارَ، وَإِنَّهُ قَدْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّكُمْ تُفْتَنُونَ فِي الْقُبُورِ قَرِيبًا أَوْ مِثْلَ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، - لَا أُدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ- فَيُوتَى أَحَدَكُمْ فَيَقَالُ: مَا عَلِمَكَ بِهَذَا الرَّجُلِ؟ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ أَوْ الْمُؤْمِنَةُ - لَا أُدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ- فَيَقُولُ: هُوَ مُحَمَّدٌ هُوَ رَسُولُ اللَّهِ، جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى فَأَجَبْنَا وَأَطَعْنَا -ثَلَاثَ مَرَارٍ- فَيُقَالُ لَهُ: نَمْ قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ إِنَّكَ لَتُؤْمِنُ بِهِ، فَنَمْ صَالِحًا. وَأَمَّا الْمُنَافِقُ أَوْ الْمُرْتَابُ - لَا أُدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ- فَيَقُولُ: لَا أُدْرِي، سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُ

رواه البخاري ومسلم

"Ben, şu makamımda görmediğim hiçbir şey yoktur. Hatta cennet ve cehennemi bile gördüm. Andolsun ki sizin, Deccâl'in fitnesine yakın veya benzer bir şekilde kabirlerde imtihan olunacağınız bana vahyedildi. Mü'min veya müslüman -Esmâ'nın, yakın mı yoksa benzer mi dediğini bilmiyorum-. Sizden birinize kabrinde iki melek gelecek ve ona şöyle diyecektir: Bu adamı (Muhammed'i) nasıl bilirsin? Mü'min veya yakînen inanan kimseye gelince, -Esmâ'nın, mü'min mi yoksa yakînen inanan kimse mi dediğini bilmiyorum-. O şöyle diyecektir: Muhammed, Allah'ın elçisidir. O, bize mucizeler ve hidâyet getirdi, biz de onun dâvetini kabul edip ona itaat ettik. -Üç defa. Bunun üzerine ona şöyle denilir: Uyu. Zaten biz senin ona îmân ettiğini biliyorduk.Güzel bir şekilde uyu.Münâfık veya şüpheli kimseye gelince, -Esmâ'nın, münâfık mı yoksa şüpheli kimse mi dediğini bilmiyorum- o şöyle diyecektir: Bilmiyorum. İnsanların bir şeyler söylediklerini işittim, ben de öyle söyledim." (Buhârî ve Müslim)

3. Allah Teâlâ'nın helâl kıldığını haram kılmak, haram kıldığını da helâl kılmak sûretiyle Allah Teâlâ'nın dînini değiştirmek, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Allah Teâlâ'nın dînini değiştirmenin, kabir azabının sebeplerinden birisi olduğuna, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hadisi delâlet etmiştir.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

رَأَيْتُ عَمْرَو بْنَ عَامِرِ بْنِ لُحَيِّ الْخُزَاعِيَّ يَجْرُ قُصْبَهُ فِي النَّارِ، وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ سَيَّبَ السَّوَائِبَ

رواه البخاري

"Ben, Amr b. Âmir b. Luhay el-Huzâ'î'yi, cehennemde barsaklarını sürüklerken gördüm. Çünkü o, salma hayvanları, putlara adak olsun diye ilk salıveren (sâibe bırakan) kimse (bunu yapanların önderi) idi." (Buhârî, hadis no: 4623)

Hadiste geçen 'Sâibe'den kasıt; deve, sığırı veya koyundur. Mekkeliler bu hayvanları meralara salarlardı. Bu hayvanların üzerine binilmez, etleri yenilmez ve üzerinde bir şey taşınmazdı. Bazıları ise malından bir şeyleri adak olarak adar ve onu sâibe kılardı.

Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Araplar, İbrahim ve İsmail -aleyhimasselâm-'ın inşa etmiş olduğu Beytullah'a komşu olan İsmâil ve başkasının neslinden olan kimselerdir. Onlar, İbrahim -aleyhisselâm-'ın dîni üzere olan hanif kimseler idiler. Taki Huzâa kabilesinin ileri geleni olan Amr b. Luhay onların dînini değiştirdi. Amr b. Luhay, İbrahim -aleyhisselâm-'ın dînini ilk olarak şirkle değiştiren ve Allah'ın haram kılmadığı şeyleri haram kılan kimsedir. Bunun içindir ki Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle demiştir:

رَأَيْتُ عَمْرَو بْنَ عَامِرِ بْنِ لُحَيِّ الْخُزَاعِيَّ يَجْرُ قُصْبَهُ فِي النَّارِ

"Ben, Amr b. Âmir b. Luhay el-Huzâ'î'yi, cehennemde barsaklarını sürüklerken gördüm." ('Dekâiku't-Tefsîr', cilt: 2, sayfa: 71)

4. İdrar sıçrantısından korunmamak ve insanların arasını bozmak amacıyla koğuculuk yapmak, insanlar arasında laf taşımak, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Nitekim Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- iki kabre uğradı ve şöyle buyurdu:

إِنَّهُمَا لِيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ، ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً فَشَقَّهَا نِصْفَيْنِ، فَعَرَزَ فِي كُلِّ قَبْرٍ وَاحِدَةً، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! لِمَ فَعَلْتَ هَذَا؟ قَالَ: لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَبْسَأْ

رواه البخاري ومسلم

'Şüphesiz ki o ikisi azap çekiyorlar. Çektikleri azap da büyük bir şey değildir (kolay olan, fakat ondan korunmaları nefislerine zor gelen bir şey idi.) Oysa o şey, büyük günah idi.' Onlardan birisi, idrar sıçrantısına karşı korunmazdı. Diğeri ise (insanlar arasında) laf getirip-götürürdü. Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem- sonra yaş bir dalını alarak ortasından ikiye ayırdı ve her bir parçasını bir kabrin üzerine dikti. Sahâbe: Ey Allah'ın elçisi! Bunu niçin yaptın? diye sorduklarında o şöyle buyurmuştur: Bu iki dal, yaş kaldıkça o ikisinden azabın hafifletmesini ümit ederim." (Buhârî, hadis no: 218, Müslim, hadis no: 292)

Yine, Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

إِنَّ عَامَّةَ عَذَابِ الْقَبْرِ مِنَ الْبَوْلِ فَتَنَزَّهُوا عَنْهُ

أخرجه الدار قطني وصححه الألباني في صحيح الترغيب والترهيب

"Şüphesiz ki kabir azabının geneli, idrar sebebiyledir. O halde idrardan sakının/uzak durun." (Dârekutnî rivâyet etmiş, Elbânî de 'Sahîhu't-Terğîb ve't-Terhîb', cilt: 1, sayfa: 152'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.)

5. Gıybet (müslüman kardeşini, onun hoşuna gitmeyen bir şeyle anman), kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Bunun içindir ki İmam Buhârî, "Kitâbu'l-Cenâiz'de "Kabir azabı, gıybet ve idrar sebebiyledir" sözünü açıklamış, sonra bu bölümde, -gıybet lafzı değil de koğuculuk lafzı geçmesine rağmen- yukarıda geçen iki kabir sahibinin hadisini rivâyet etmiştir. Fakat Buhârî'nin âdeti olduğu üzere, o hadisin diğer rivâyetlerine işâret ederdi.

Nitekim Ebu Bekra'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- iki kabre uğradı ve şöyle buyurdu:

إِنَّهُمَا لِيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، أَمَّا أَحَدُهُمَا فَيُعَذَّبُ فِي الْبَوْلِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُعَذَّبُ فِي الْغَيْبَةِ

رواه أحمد وصححه الألباني في صحيح الترغيب والترهيب

'Şüphesiz ki o ikisi azap çekiyorlar. Çektikleri azap da büyük bir şey değildir (kolay olan, fakat ondan korunmaları nefislerine zor gelen bir şey idi.) Oysa o şey, büyük günah idi. Onlardan birisi, idrar sebebiyle azap çekiyor. Diğeri ise gıybet sebebiyle azap çekiyor." (İmam Ahmed rivâyet etmiş, Elbânî de 'Sahîhu't-Terğîb ve't-Terhîb', cilt: 1, sayfa: 66'da hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.)

6. Yalan söylemek, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Nitekim Semure b. Cundub'un -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği uzunca hadiste, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

فَانطَلَقْنَا، فَأَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ مُسْتَلْقٍ لِقَفَاهُ، وَإِذَا آخَرٌ قَائِمٌ عَلَيْهِ بِكُلُوبٍ مِنْ حَدِيدٍ، وَإِذَا هُوَ يَأْتِي أَحَدَ شِقَيْهِ وَجْهَهُ فَيُشْرِشِرُ شِدْقَهُ إِلَى قَفَاهُ، وَمَنْخَرَهُ إِلَى قَفَاهُ، وَعَيْنَهُ إِلَى قَفَاهُ، قَالَ: ثُمَّ يَنْحَوُّ إِلَى الْجَانِبِ الْآخَرَ فَيَفْعَلُ بِهِ مِثْلَ مَا فَعَلَ بِالْجَانِبِ الْأَوَّلِ، فَمَا يَفْرُغُ مِنْ ذَلِكَ الْجَانِبِ حَتَّى يَصِحَّ ذَلِكَ الْجَانِبُ كَمَا كَانَ، ثُمَّ يَعُودُ عَلَيْهِ فَيَفْعَلُ مِثْلَ مَا فَعَلَ الْمَرَّةَ الْأُولَى، قَالَ: قُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا هَذَا؟

"Yürüdük, sonunda sırt üstü uzanmış bir adama vardık. Başucunda ise ayakta elinde demir bir çengel vardı. Bu adam çengeli avurtunun içinden ensesine kadar sokuyordu. Burnunun içinden ensesine kadar sokuyordu. Gözünün içinden ensesine kadar sokuyordu. Sonra da yüzünün bir tarafına yaptığını, diğer tarafına da yapıyordu. Bir tarafı iyi olunca, o zaman bu tarafa dönüp tekrar aynısını yapıyordu.

Ben: Subhanallah, bu ikisi de nedir? dedim.

Sonra Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- hadisin sonunda azap gören bu kimse hakkında şöyle buyurmuştur:

وَأَمَّا الرَّجُلُ الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يُشْرَسُ شِدْقُهُ إِلَى قَفَاهُ، وَمَنْخَرُهُ إِلَى قَفَاهُ، وَعَيْنُهُ إِلَى قَفَاهُ، فَإِنَّهُ الرَّجُلُ يَغْدُو مِنْ بَيْنِهِ فَيَكْذِبُ الْكَذِبَةَ تَبْلُغُ الْأَفَاقَ

رواه البخاري

"Demir çengel ile avurtunun içinden sokulup ensesine kadar paçalanan, burnunun içinden sokulup ensesine kadar parçalanan, gözünün içinden sokulup ensesine kadar parçalanan adam adam, yalancıdır.Yalan konuşur, kendisinden her tarafa yalan taşınırdı. (İşte bu sebeple kıyâmet gününe kadar ona böyle azap edilir.)" (Buhârî, hadis no:7074)

7. Kur'an'ı öğrendikten sonra onu terketmek ve farz namazı uyuyarak geçirmek, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Nitekim Semure b. Cundub'un -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği uzunca hadiste, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

وَأَنَا أَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ مُضْطَجِعٍ وَإِذَا آخِرُ قَائِمٍ عَلَيْهِ بِصَخْرَةٍ، وَإِذَا هُوَ يَهْوِي بِالصَّخْرَةِ لِرَأْسِهِ فَيَتَلَعُ رَأْسَهُ فَيَتَهَدُّدُ الْحَجْرَ هَا هُنَا فَيَتَّبِعُ الْحَجْرَ، فَيَأْخُذُهُ فَلَا يَرْجِعُ إِلَيْهِ حَتَّى يَصِحَّ رَأْسُهُ كَمَا كَانَ، ثُمَّ يَعُودُ عَلَيْهِ فَيَفْعَلُ بِهِ مِثْلَ مَا فَعَلَ الْمَرَّةَ الْأُولَى، قَالَ: قُلْتُ لَهُمَا: سُبْحَانَ اللَّهِ! مَا هَذَا؟

"Biz, sırt üstü uzanmış bir adama vardık. Başucunda ise ayakta elinde taş bulunan bir adam vardı, taşla başını parçalıyordu.Taşı vurduğunda taş yuvarlanıp gidiyor, o da taşı almak için arkasından gidiyordu, tekrar geri geldiğinde başı iyi olup eski halini alıyor, adam tekrar gelip önceki yaptığının aynısını yapıyordu.

Ben: Subhanallah! Bu ikisi de nedir? dedim.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- hadisin sonunda bu kimse hakkında şöyle buyurmuştur:

وَالَّذِي رَأَيْتَهُ يُشَدِّحُ رَأْسَهُ، فَرَجُلٌ عَلَّمَهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ، فَنَامَ عَنْهُ بِاللَّيْلِ وَلَمْ يَعْمَلْ فِيهِ بِالنَّهَارِ، يُفْعَلُ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

"Başının taşla parçalandığını gördüğün adam, Allah kendisine Kur'an'ı öğrettiği halde, uykuyu Kur'an'a tercih eder, gündüz de Kur'an-ı Kerim'e göre hareket etmezdi. İşte bu nedenle ona kıyâmet gününe kadar böyle azap edilir."

Başka bir rivâyette ise şöyle buyurmuştur:

أَمَّا الرَّجُلُ الْأَوَّلُ الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يُتْلَغُ رَأْسُهُ بِالْحَجَرِ، فَإِنَّهُ الرَّجُلُ يَأْخُذُ الْقُرْآنَ فَيَرْفُضُهُ وَيَنَامُ عَنِ الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ

"Yanına geldiğinde başının taşla parçalandığını gördüğün birinci adam, Kur'an'ı öğrendiği halde, ona reddeden ve farz namazı kılmadan uyuyan kimsedir." (Buhârî, hadis no:7076)

Hâfız İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Bu ikinci rivâyetin, birinci rivâyetten daha açık olduğunu belirtmiştir.Çünkü birinci rivâyetin zâhirine bakılırsa, bu kimse geceleyin Kur'an okumayı terkettiğinden dolayı azap görür.İkinci rivâyet ise, farz namazı kılmadan uyuduğundan dolayı azap göreceğine delâlet etmektedir."

Hâfız İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin- devamla şöyle demiştir:

"Azabın, her iki durum için yani Kur'an okumayı terketmesi ve Kur'an'a göre hareket etmemesi sebebiyle olması muhtemeldir."

Hâfız İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin- yine şöyle demiştir:

"İbn-i Hubeyre demiştir ki: Kur'an'ı ezberledikten sonra onu reddetmek, büyük bir cinâyettir.Çünkü bu durum, Kur'an'da reddedilmesi gereken şeyin olduğu zannını vermektir.Bu kimse, en değerli şeyi reddedince, insan bedeninin en şerefli yeri olan başı taşla parçalanmak sûretiyle cezalandırılmıştır." (Fethu'l-Bârî, cilt: 3, sayfa: 251)

8. Fâiz yemek, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Nitekim Semure b. Cundub'un -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği uzunca hadiste, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

فَانْطَلَفْنَا فَأْتَيْنَا عَلَى نَهْرٍ حَسِبْتُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ أَحْمَرٌ مِثْلَ الدَّمِ وَإِذَا فِي النَّهْرِ رَجُلٌ سَابِحٌ يَسْبَحُ وَإِذَا عَلَى شَطِّ النَّهْرِ رَجُلٌ قَدْ جَمَعَ عِنْدَهُ حِجَارَةً كَثِيرَةً وَإِذَا ذَلِكَ السَّابِحُ يَسْبَحُ مَا يَسْبَحُ ثُمَّ يَأْتِي ذَلِكَ الَّذِي قَدْ جَمَعَ عِنْدَهُ الْحِجَارَةَ فَيَفْعَرُ لَهُ فَاهُ فَيُلْقِمُهُ حَجْرًا فَيَنْطَلِقُ يَسْبَحُ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ كُلَّمَا رَجَعَ إِلَيْهِ فَعَرَّ لَهُ فَاهُ فَأَلْقَمَهُ حَجْرًا فَقُلْتُ: مَا هَذَا؟

"Yürüdük, sonunda bir nehre geldik. Semure: Zannedersem, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- nehrin rengi kan gibi diyordu, dedi. Bir de ne görelim! Nehirde yüzen bir adam vardı, nehrin kıyısında da yanında birçok taş bulunan bir adam vardı. Nehirdeki adam gelip dışarı çıkmak istediğinde nehrin kıyısında yanında birçok taş bulunan adam onun ağzına bir taş atıyor, adam da tekrar nehirde yüzmeye başlıyordu. Adam nehirden çıkmak için geldiğinde her defasında ağzına bir taş atıp yerine döndürüyordu.

Ben: Bu da nedir? dedim:

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- hadisin sonunda bu kimse hakkında şöyle buyurmuştur:

وَأَمَّا الرَّجُلُ الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يَسْبَحُ فِي النَّهْرِ وَيُلْقِمُ الْحَجَرَ فَإِنَّهُ آكِلُ الرِّبَا

"Nehirde yüzerken gördüğün ve ağzına taş atılan adam, fâiz yiyendir."

9. Zinâ etmek, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Nitekim Semure b. Cundub'un -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği uzunca hadiste, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

فَانْطَلَقْنَا فَأَتَيْنَا عَلَى مِثْلِ التَّنُّورِ، قَالَ: فَأَحْسِبُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: فَإِذَا فِيهِ لَعَطٌ وَأَصْوَاتٌ، قَالَ: فَاطَّلَعْنَا فِيهِ فَإِذَا فِيهِ رِجَالٌ وَنِسَاءٌ عُرَاةٌ، وَإِذَا هُمْ يَأْتِيهِمْ لَهَبٌ مِنْ أَسْفَلٍ مِنْهُمْ، فَإِذَا أَتَاهُمْ ذَلِكَ اللَّهَبُ ضَوْضَوْا، قَالَ: قُلْتُ لَهُمَا: مَا هُوَ لَآءٌ؟

"Yürüdük, sonunda tandır gibi bir deliğe vardık. Semure: Zannedersem, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-: Tandırın içinden birtakımuğultular ve sesler geliyor, diyordu, dedi. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- dedi ki: Tandırın içine baktık, bir de ne görelim! İçinde çırılçıplak erkekler ve kadınlar vardı ve altınlarından onlara kızgın ateş geliyor. Kızgın ateş onlara altlarından geldikçe, haykırıyorlardı.

Ben ikisine : Bunlar da kimdir? dedim:

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- hadisin sonunda bu kimse hakkında şöyle buyurmuştur:

وَأَمَّا الرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ العُرَاةُ الَّذِينَ فِي مِثْلِ بِنَاءِ التَّنُّورِ فَإِنَّهُمْ الزُّنَاةُ وَالزَّوَانِي

"Tandırın yapısı gibi deliğin içinde gördüğün çırılçıplak olan erkekler ve kadınlar, zinâkâr erkekler ve kadınlardır."

10. İnsanlara iyiliği emretmek, ama kendi nefsinin unutmak (söyledikleriyle amel etmemek), **kabir azabının sebeplerinden birisidir.**

Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي رَجَالًا تُقْرَضُ شِفَاهُهُمْ بِمَقَارِيضَ مِنْ نَارٍ، فَقُلْتُ: يَا جِبْرِيلُ! مَنْ هَؤُلَاءِ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ خُطَبَاءُ مِنْ أُمَّتِكَ، يَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَيَنْسَوْنَ أَنْفُسَهُمْ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ، أَفَلَا يَعْقِلُونَ؟

أُخْرَجَهُ أَحْمَدُ وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي الصَّحِيحَةِ

"İsrâ'ya götürüldüğüm gece (Mîraç gecesi), dudakları ateşten makaslarla kesilen adamlar gördüm. Bunun üzerine ben: Ey Cebrâil! Bunlar kimdir? diye sordum. Cebrail dedi ki: Bunlar, ümmetinden hatipler (konuşmacılar) olup, Kur'an'ı okudukları halde, insanlara iyiliği emredip kendilerini unutanlardır. Onlar akıl etmezler mi?" (İmam Ahmed Müsnedi, cilt: 3, sayfa: 120, Elbânî de "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha", sayfa: 291'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.)

Başka bir rivâyette Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

أَتَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي عَلَى قَوْمٍ تُقْرَضُ شِفَاهُهُمْ بِمَقَارِيضَ مِنْ نَارٍ، كُلَّمَا قَرَضَتْ وَفَتْ، فَقُلْتُ: يَا جِبْرِيلُ! مَنْ هَؤُلَاءِ؟ قَالَ: خُطَبَاءُ مِنْ أُمَّتِكَ الَّذِينَ يَقُولُونَ وَلَا يَفْعَلُونَ، وَيَفْرُقُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَلَا يَعْمَلُونَ بِهِ

رواه البيهقي في شعب الإيمان، وحسنه الألباني في صحيح الجامع

"İsrâ'ya götürüldüğüm gece (Mîraç gecesi), dudakları ateşten makaslarla kesilen ve her kesildikçe tekrar dudakları uzayan bir topluluğun yanından geçtim. Bunun üzerine ben: Ey Cebrail! Bunlardı kimlerdir? diye sordum, Cebrail dedi ki: Bunlar yapmadıkları şeyleri söyleyen, Allah'ın Kitabını okuyup da onunla amel etmeyen ümmetinden hatiplerdir." (Beyhakî, 'Şuabu'l-Îmân'da rivâyet etmiş, Elbânî de 'Sahîhu'l-Câmi', sayfa: 128'de sahih olduğunu belirtmiştir.

Ebu Umâme el-Bâhilî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o, Rasûlullah -sallallahu

aleyhi ve sellem-'i şöyle derken işittim, demiştir:

بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ إِذْ أَتَانِي رَجُلَانِ، فَأَخَذَا بِضَبْعِي فَأَتَيَا بِي جَبَلًا وَعِرًّا، فَقَالَ لِي : اصْعَدْ، فَقُلْتُ : إِنِّي لَا أَطِيقُهُ، فَقَالَا: إِنَّا سُنُسُهُ لَكَ، فَصَعِدْتُ حَتَّى إِذَا كُنْتُ فِي سَوَاءِ الْجَبَلِ إِذَا أَنَا بِأَصْوَاتٍ شَدِيدَةٍ، فَقُلْتُ : مَا هَذِهِ الْأَصْوَاتُ؟ قَالُوا: هَذَا عَوَاءُ أَهْلِ النَّارِ، ثُمَّ انْطَلَقَ بِي، فَإِذَا أَنَا بِقَوْمٍ مُعَلَّقِينَ بِعَرَاقِيهِمْ مُشَقَّقَةً أَشْدَّاقُهُمْ، تَسِيلُ أَشْدَاقُهُمْ دَمًا، قَالَ: قُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يُفْطِرُونَ قَبْلَ تَحَلَّةِ صَوْمِهِمْ

أخرجه ابن حبان والحاكم وصححه الألباني في الصحيحة

"Ben uyuyorken, iki adam gelip iki pazularımdan tutarak beni çıkılması zor olan bir dağa götürdüler ve bana: Buraya çık, dediler. Ben de: Buna gücüm yetmez, dedim. Onlar: Sana çıkmanı kolaylaştıracağız, dediler. Bunun üzerine dağa çıkmaya başladım. Dağın ortasına gelince şiddetli sesler işitmeye başladım. Ben: Bu sesler nedir? Diye sorunca: Cehennem halkının feryadıdır, dediler. Sonra tekrar yürümeye başladık. Bir de gördük ki, ayaklarından asılmış, avurtları yarılmış ve bu yarıklardan kan akan bir topluluk var! Ben: Bunlar da kimdir? diye sordum. Oruçlarını vaktinden önce yiyenlerdir, dediler." (İbn-i Hibbân ve Hâkim, cilt:1, sayfa: 210, ve 290, Elbânî de "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha", sayfa: 3951'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.)

11. Taksimi yapılmadan ganimet mallarından almak, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Ebu Hureyre'nin -Allah ondan râzı olsun- bazı savaşlarda ganimet malları taksim edilmeden önce ondan elbise alan adam hakkında rivâyet ettiği hadis, buna delildir.

Ebu Hureyre -Allah ondan râzı olsun- bu hadiste şöyle demiştir:

خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ عِ إِلَى خَيْبَرَ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلَمْ نَعْنَمْ ذَهَبًا وَلَا وَرَقًا غَنِمْنَا الْمَتَاعَ وَالطَّعَامَ وَالثِّيَابَ، ثُمَّ انْطَلَقْنَا إِلَى الْوَادِي وَمَعَ رَسُولِ اللَّهِ عِ عَبْدٌ لَهُ وَهَبَهُ لَهُ رَجُلٌ مِنْ جَذَامٍ يُدْعَى رِفَاعَةَ بْنِ زَيْدٍ مِنْ بَنِي الضُّبَيْبِ، فَلَمَّا نَزَلْنَا الْوَادِي قَامَ عَبْدُ رَسُولِ اللَّهِ عِ يَحُلُّ رَحْلَهُ فَرَمِي بِسَهْمٍ فَكَانَ فِيهِ حَتْفُهُ، فَقُلْنَا هَنِيئًا لَهُ الشَّهَادَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عِ: كَلَّا، وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنَّ الشَّمْلَةَ لَتَلْتَهَبُ عَلَيْهِ نَارًا أَخَذَهَا مِنَ الْغَنَائِمِ يَوْمَ خَيْبَرَ لَمْ تُصْبِحْهَا الْمَقَاسِمُ! قَالَ: فَفَزِعَ النَّاسُ فَجَاءَ رَجُلٌ بِشِرَاكِ أَوْ شِرَاكَيْنِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَصَبْتُ يَوْمَ خَيْبَرَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ عِ: شِرَاكٌ مِنْ نَارٍ أَوْ شِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ

رواه مسلم

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte Hayber gazvesine çıktık. Allah Teâlâ bize zaferi ihsan etti.Ganimet olarak altın ve gümüşün dışında mallar, yiyecekler ve elbiseler elde ettik. Sonra vâdiye doğru hareket ettik. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanında Dubeyb oğulları kabilesinin Cüzam kolundan Rifâa b. Zeyd adında kendisine hibe edilen bir kölesi de vardı. Vâdiye indiğimizde, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kölesi, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in devesinin üzerindeki yükünü indiriyordu ki bu sırada kendisine bir ok atıldı. Bu ok onun ölümüne sebep oldu.

Bunun üzerine biz: Ey Allah'ın elçisi! Ne mutlu ona şehit oldu, dedik.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

Hayır! (Durum zannettiğiniz gibi değildir!) Nesfim elinde olan Allah'a yemîn olsun ki, Hayber günü (gazvesinde) ganimetler paylaşılmadan önce aldığı (çaldığı ganimet malı) şemle^[1], (kabrinde) onun üzerinde tutuşan bir ateş olacaktır.

(Ebu Hureyre) dedi ki: Bunun üzerine insanlar dehşete kapıldılar! Bir adam elinde bir veya iki ayakkabı bağı ile geldi ve: Ey Allah'ın elçisi! Bunu Hayber günü (ganimetler paylaşılmadan önce) almıştım, diyerek onu iâde etti. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

Şayet bunu iâde etmeseydin, (cehennemde) ayakkabının bir veya iki bağı ateşten olacaktı." (Buhârî, hadis no: 4234, Müslim, hadis no: 115)

Hadiste geçen "Ġulûl" kelimesi, gâzinin ganimal malını taksim edilmesi için müslümanların halifesine arzetmeden ondan almasıdır.

12. Kendini beğenmiş bir şekilde elbisesini yerden sürükleyip çalım atarak yürümek, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Nitekim Abdullah b. Ömer'in -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet ettiği hadis buna delildir.Bu hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

بَيْنَمَا رَجُلٌ يَجْرُ إِزَارَهُ إِذْ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلَّجِلُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

رواه البخاري ومسلم

"Vaktiyle kendini beğenmiş bir adam elbisesini giymiş yerden sürükleyerek ve çalım satarak yürüyordu. Yerin dibine geçiriliverdi. O, kıyâmete kadar debelenerek (bu hal üzere) yerin dibini boylamaya devam edecektir." (Buhârî, hadis no:3485, Müslim, hadis no: 2088)

13. Hacıların mallarını çalmak, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Nitekim Câbir b. Abdullah'ın -Allah ondan ve babasından râzı olsun- Kûsûf namazı hakkında rivâyet ettiği hadis buna delildir. Bu hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

مَا مِنْ شَيْءٍ تُوعَدُونَهُ إِلَّا قَدْ رَأَيْتُهُ فِي صَلَاتِي هَذِهِ، لَقَدْ جِئْتُ بِالنَّارِ، وَذَلِكَ حِينَ رَأَيْتُمُونِي تَأَخَّرْتُ مَخَافَةَ أَنْ يُصِيبَنِي مِنْ لَفْحِهَا، وَحَتَّى رَأَيْتُ فِيهَا صَاحِبَ الْمُحْجَنِّ يَجْرُ قُصْبَهُ فِي النَّارِ، كَانَ يَسْرِقُ الْحَاجَّ بِمِحْجَنِهِ، فَإِنْ فُطِنَ لَهُ قَالَ: إِنَّمَا تَعَلَّقَ بِمِحْجَنِي، وَإِنْ غَفَلَ عَنْهُ نَهَبَ بِهِ، وَحَتَّى رَأَيْتُ فِيهَا صَاحِبَةَ الْهَرَّةِ الَّتِي رِبَطْتَهَا فَلَمْ تُطْعَمْهَا وَلَمْ تَدَعَهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا

رواه مسلم

"Şu namazımda, size vâdolunup da görmediğim hiçbir şey yoktur.Andolsun ki cehennem getirildi.Beni geç kalmış görmenizin sebebi; cehennemden bana isâbet etmesinden korktuğum içindir.Baston sahibini, cehennemde barsaklarını sürüklerken gördüm. Bu kimse hacının malını bastonuyla çalardı.Bastonuyla hacının malını çalarken, yakalandığında: Bastonuma takılmıştır, derdi.Hacının haberi olmadığında ise malını alıp giderdi.Cehennemde, açlıktan ölünceye kadar bağladığı bir kedi yüzünden azâp edilen ve bu sebeple cehenneme giren kadını da gördüm.O kadın, hayvanı hapsettiğinde ona ne bir şey yedirmiş, ne de yerdeki haşereleri yemesine izin vermişti." (Müslim, hadis no:904)

14. Hayvanı hapsetmek, ona işkence etmek ve ona acımamak, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Nitekim Câbir b. Abdullah'ın -Allah ondan ve babasından râzı olsun- Kûsûf namazı hakkında rivâyet

ettiği yukarıdaki hadis buna delildir. Bu hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

... وَحَتَّى رَأَيْتُ فِيهَا صَاحِبَةَ الْهَرَّةِ الَّتِي رَبَطْتُهَا فَلَمْ تُطْعَمْهَا وَلَمْ تَدَعَهَا تَأْكُلْ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا

رواه مسلم

"Cehennemde, açlıktan ölünceye kadar bağladığı bir kedi yüzünden azâp edilen ve bu sebeple cehenneme giren kadını da gördüm. O kadın, hayvanı hapsettiğinde ona ne bir şey yedirmiş, ne de yerdeki haşereleleri yemesine izin vermişti." (Müslim, hadis no:904)

Beyhakî, "İsbâtu Azâbi'l-Kabr" adlı kitabının 97. sayfasında şöyle demiştir:

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Kûsûf namazını kılariken, kendi zamanında yaşayanların gözlerinde, kabirlerinde kül oldukları ve Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte Kûsûf namazını kılan hiç kimse onları görmedikleri halde, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- cehennemde barsaklarını sürükleyen adamı, hırsızlıktan dolayı azap gören kimseyi ve kediye azap eden kadını görmüştür."

15. Borçlu olarak vefât etmek, kabir azabının sebeplerinden birisidir.

Hiç şüphesiz ki ölüye kabrinde zarar veren şeylerden birisi de borçtur.

Nitekim şu hadis buna delildir.

عَنْ سَعْدِ بْنِ الْأَطْوَلِ قَالَ: مَاتَ أَحِي وَتَرَكَ ثَلَاثَ مِائَةِ دِينَارٍ، وَتَرَكَ وَلَدًا صِغَارًا، فَأَرَدْتُ أَنْ أَنْفِقَ عَلَيْهِمْ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ع: إِنَّ أَخَاكَ مَحْبُوسٌ بِدِينِهِ، فَانْهَبْ فَأَقْضِ عَنْهُ، قَالَ: فَذَهَبْتُ فَقَضَيْتُ عَنْهُ، ثُمَّ جِئْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَدْ قَضَيْتُ عَنْهُ، وَلَمْ يَبْقَ إِلَّا امْرَأَةٌ تَدْعِي دِينَارَيْنِ، وَلَيْسَتْ لَهَا بَيِّنَةٌ، قَالَ: أَعْطِهَا؛ فَإِنَّهَا صَادِقَةٌ

رواه احمد وابن ماجه وصححه الألباني في صحيح الجامع

"Sa'd b. el-Atvâl'den rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir: Kardeşim vefât edince, ardında üç yüz dinar ve küçük çocuklar bıraktı. Ben de (bu üç yüz dinarı) çocuklara harcamak istedim. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: Şüphesiz ki kardeşin, borcu

sebebiyle cennete girmekten engellenmiştir. Git onun borcunu öde! Ben de gittim ve borcunu ödedim. Sonra geldim ve: Ey Allah'ın elçisi! Kardeşimin borcunu ödedim. İki dinar alacağı olduğunu iddiâ eden fakat hiçbir şâhidi olmayan bir kadından başka hiç kimse kalmadı. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: Kadına alacağını ver! Zirâ o, (iddiâsında) doğrudur." (İmam Ahmed, hadis no: 16776 ve İbn-i Mâce, cilt:2, sayfa: 82'de rivâyet etmişler, Elbânî de 'Sahîhu'l-Câmi', sayfa: 1550'de sahih olduğunu belirtmiştir.

[1] Şemle: İnsanın üzerine doladığı pelerin gibi bir tür giysi.